

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 20. vsakega mesca.

Velja celoletno 2 gld. — polletno 1 gld.

List 7.

V Celovcu 20. julija 1876.

Leto VIII.

Križ pri logu.

(Po Nemškem.)

Pri logu tam star križ stoji,
Vanj solnce zre zlató,
Pobožnost in ljubav puhti
Pred njim navzgor v nebó.

In rožni ven'c se lesketá,
Plamteče duše dar;
Ker solza tu spomin našlá,
Tolažbe vdanost žar.

Pobožnost tu si in ljubav
Zapisala je imé;
In duša polna tug, težav
Zročí, kar nadja se.

O potnik, ak pozdravljaš križ,
O spomni se na mé!
Ah zginil bode že moj bliš,
Al vera nikdar ne.

Sabinka, slovenska junakinja.

Povest iz začetka XV. stoletja.

(Spisal Andrejčkov Jože.)

(Dalje.)

8. Stara Špela.

Dogodek v Radgonskem gradu razglasil se je kmalo po vsej okolici. Vsakdo, ki je poznal Ožbeta, miloval ga je, da je padel v takovo nesrečo. Da bi bil on v kakej dotiki z zoparji, tega ni hotel nihče verjeti. Toliko časa je živel med sosedi in nikedar se ni čulo nič napečnega o njem. „Gospôda je vendar le vedno neusmiljena,“ terdili so kmetje, „naj že bo ta ali una. Mi se trudimo in ubijamo v njen prid, ona pa nas zapira po ječah, kot roparje.“ —

Grajščak je dobil novega valpeta, ki se je nekega dne priklatil v grad, nihče ne vedé od kod, ter se ponudil v službo. Grajščak ni dosti izbiral, marveč si je mislil: „Nemara mi ptujec zvesteje služi, nego kateri domačih,“ in obderžal ga je. Bil je to okruten človek, velik, čokat in neznano močen. Deržal se je vedno jezno, kot hudo vreme, nikedar ni z lepo spregovoril s hlapci in

tudi se ne pečal ž njimi, kar ni bilo ravno neogibno potrebno. Samo z enim hlapcem, edinim izmed grajskih poslov, ki se ni z Ožbetom kaj dobro porazumel, bila sta si dobra. S tem je pogosto občeval in mu tudi več prizanašal, nego drugim. Družina ga je zato čertila, nobeden hlapecv ga ni rad ubogal in vsakdo je le z nevoljo opravljal odkazana dela. —

Bilo je na Martinovo nedeljo, ko se po vsem slovenskem svetu navadno kerščuje novo vino. Vreme je bilo oblačno, izza hribov so se vzdigale goste megle in ostra sapa véla je od severja po dolini. Kmetje prihajaje iz okolice v mesto v cerkev bili so zaviti v gorke kožuhe in dolge mezelanaste suknje, in kolikor je kedo mogel, skril je ušesa in nos pred ostro burjo. — „Zima bo, zima“, ogovoril je ta ali uni svojega soseda v naglici mimo-gredé. „Sv. Martin bo prijezdil nemara na belem konji.“ — Po cesti so skakljali vrabci in vrane iskaje živeža, ali pa so čepeli v dve gube skerčeni na germovji in drevesnih vejah žalostno čivkaje, vedé, da se približuje za nje čas pomanjkanja. Vendar pa neugodno vreme ni zadrževalo prebivalcev, da ne bi bili veselo praznovali tega dne. Kdor ni hotel iti v kerčmo, preskerbel si je domá kaki sodček vina za ta dan, povabil nekaj sosedov, da bi bila večja družčina in veselejša zabava, in pili so ga v strahu božjem celo popoldne.

Tudi v gradu so ta dan praznovali. Grajščak je preskerbel svojej družini obilo pijače, jim ukazal napraviti več in boljših jedí, nego po navadi, da bi se tudi oni razveseljevali na Martinovo nedeljo in kaj boljšega vžili, nego druge dni.

Le v leseni kočici ob Muri ni bilo najti danes radosti. Stara Špela in Sabinka bili ste, kot bi ju bila slana poparila, odkar ste zvedeli Ožbetovo nesrečo. Ves dan ste pretakali solzé, nobena ni dosti govorila, kot bi se bali, da bi druga drugi z vsako besedo zvekševala notranjo bol.

Ravno ste povživali starka in njena rejenka opoldne borno kosilce, ko se duri odpró in v sobo prileze stara beračica opiraje se na leskovo palico.

„Bog vama požegnaj in sv. Duh! pravi ženica ter se vsede na klop k gorkejši peči, potem pa vzeme v roke velik paternošter ter jame polglasno moliti.

„Bog plati!“ odvernete oni pri mizi. — „Urša, če hočeš, pa se k nama vsedi, boš nekoliko zajela!“

„O Bog vama poverni stotisočkrat! če je vajina volja, bom pa prisedla nekoliko. Ves božji dan še nišem imela nič gorkega v ustih, zunaj pa je mráz, da se vse tare; zgodnjo zimo bomo imeli.“ In pri teh besedah zleze beračica k mizi ter jame počasi zajemati z leseno žlico iz oškerbane skledé. —

„Slaba je, slaba, jeli Špela?“ prične potem beračica, „žalostne čase sve doživeli. O kako je bilo vse drugače, ko sve bili še mladi, sedaj pa sve že opešali, in kmalo bo prišla bela žena po naju. Bog nam daj vsem srečno zadnjo uro, saj za družega nismo na svetu.“

„O, je žalostno je!“ vzdihne Špela.

„Glej tebe pa je še na stare dni taka žalost došla, da se Bogu usmili. Ožbe je še zmeraj zapert jeli?“

„Bog pomagaj! kaj pa da je,“ pravi starka žalostno in solzé se je vderó po licu.

„Oh saj pravim, kako berž človeka kaj doleti. Sam Bog vedi, kakó je ta reč, se je li Ožbe res kaj pregrešil, ali je prišel po nedolžnem v ječo. Jaz pravim, da so ga po krivem obdolžili, saj je bil vedno tako priden in ubogljiv fant, odkar ga poznam. Nakrat se vendar ni tako spridil.“

„Jaz ne vem: mora že biti božja volja tako.“

„Jaz pa le pravim, ko bi ti šla k grajski gospej ter bi jo prosila na kolenih v Kriščevem imenu, morda bi te vendar le uslišala ter pregovorila možá, da bi fanta izpustil. Usmiljena žena je, meni vselej kaj podari, kedar pridem v grad.“

„Ko bi človek vedel, da bi res kaj pomagalo, saj bi šla: pa menim, da je vse zastonj.“

„Je, — poskusi! Saj še Bog grešnikom odpušča, ako ga prosijo, morda se grajščak tudi omeči.“ —

Po kosilu je beračica zopet pobrala svoje malhe, zavila se terdno v zakerpano ruto, ter zapustivši kočó počasi lezla dalje proti mestu. —

Ko beračica odide, tava koj Špela v staro, okajeno škrinjo, vzeme iz nje pražno obleko, ki jo je nosila samo v cerkev, ter se obleče. Potem seže v kot po palico, oberne se k deklici, ki je pospravljala po mizi, ter pravi: „Sabiaka, le varuj ta čas doma, jaz koj pridem!“

„Za božji čas, mati, kam hočete iti o takem mrazu?“ pravi deklica skerbljivo. „Kašelj vas nadleguje, nogé vas vedno bolijo, pa hočete vén! Premrazili se boste in še huje zboleli.“

„Ne bom se ne, nič se ne boj, saj sem dobro oblečena,“ odverne žena. „V grad pojdem k gospej ter jo poprosim za Ožbeta, morda me res usliši. Ti pa moli doma in prosi Bogá, da bi omečil grajščaka!“

„Oh saj ne boste prišli v grad, predaleč je za vas. Boste videli, da opešate, in noč vas bo prehitela. Kam se boste potlej dejali, ker ne vidite dobro, pot pa je gerda. Pustite me, naj grem jaz. Tudi jaz hočem prositi gospó prav lepó, boste videli, da bo mene tudi uslišala, če je usmiljena. Vi ostanite doma!“

„Ne, ne, jaz sama moram iti. Jaz stara žena bom se jej prej smilila. Razkrila jej bom vso žalost, vse serčne bolečine, prosila jo s povzdignjenimi rokami, da izprosi Ožbetu svobodo.“ Pri teh besedah se odpravi starka iz sobe ter leze počasi na palico se opiraje po stezi za Muro gori proti gradu. Videlo se je ženi, kako je že slaba, večkrat je postala ter se odkašljevala, večkrat počila na ob cesti ležečem kamenu ali štoru, kajti nogé so jej večkrat oterpnile, da jih je komaj premikala, in ostra burja, ki jej je pihala nasproti, ovirala jej je hojo ter zadrževala sapo.

Prileze do grajskih vrat.

Pri podboju naslonjen stal je grajski valpet s prekrižanima nogama, deržal v enej roci nož, v drugi pa veliko kost svinskega plečeta, na katerej se je deržalo še mnogo mesá. Pridno jo je porezaval in obiral ter nosil v usta masne

kose. Videti mu je bilo, da je prav zadovoljen s tem opraviлом, ker si je pogostokrat gladil dolge berke ter z dopadanjem ogledoval kost, prevdarjaje, če mu bo še kaj dosti užitka dala.

„Kam greš, baba?“ vstavi staro Špelo s sirovimi besedami, ki je hotela iti memo njega v grad.

„V grad bi rada šla k gospej. Nekaj bi jih prosila“, odverne ženica plaho.

„Spravi se, tu némaš nič opraviti! Brez tebe se že pritepe dosti beračev le-sem,“ zadere se valpet in meri z gerdim pogledom ženo od zgor do tal. — „Gospá nimajo časa se s teboj ukvarjati, le glej, da kmalo izgineš spred grada, če ne, ti bom drugače pot pokazal; baba!“

„Oh lepó vas prosim, imejte usmiljenje z menoj, ubogo siroto!“ prosi starka mraza in strahú se tresé, kot šiba na vodi. „Ne bom beračila v gradu, ne bojte se, le nekaj malega bi rada govorila z gospó, — nekaj bi jih prosila.“

„Prosila bi! To toliko pomeni, kot: beračila bom, samo da je povedano z nekoliko lepšimi besedami. — No, povej, kaj boš prosila, drugače te ne pustim noter!“

„Za svojega rejenca, ki je v ječi,“ odverne Špela jokaje.

„Ohó, za tistega potepuha, ki je hotel našega grajščaka spraviti v kertovo deželo, ter je pomagal grad ropati! Za tistega bi rada prosila, — za prejšinega valpeta? — Lepa reč, ako imaš tacega rejenca: če si mu ti s svojimi izgledi nadelovala tako pot, zaslužiš, da bi koj tudi tebe zaperli v ječo.“

„Človek, kaj veš o meni, da mi očitaš hudodelstvo?“ pravi žena razžaljena po hlapčevih besedah, in veli, blede obraz zažari jej pravične nevolje. „Videl boš, Bog te bo še hudo kaznoval, ker s starimi ljudmi tako ravnaš in krivično sodiš. Bog vé, da sem vedno pravično živela, in tudi svojega rejenca odrejala na podlagi sv. vere ter ga napeljevala na poti čednosti.“

„No, no, mamica, nikar preveč huda,“ reži se jej hlapec, „sicer bi ti znala jeza škodovati. Pomisli, da nisi domá v svoji bajti, temuč v gradu, kjer gospoda prebiva, tam pa se ne sme tako ošabno govoriti, kot v lastni baraki. — Ker pa si svojega rejenca tako lepih čednosti privadila, kakor praviš, moram ti oznaniti, da je ta skerbna izreja tudi prelep sad obrodila, ki ga boš gotovo vesela. — Nič ne hodi prosit za jetnika, saj bi bilo tudi zastonj. V dveh ali treh dneh bo bengljal na vislicah in takrat se ga lahko do sitega nagledaš, če hočeš priti k njegovemu slovesnemu pogrebu. Tako, starka, je ta reč, da boš vedela; sedaj pa pojdi z božjo pomočjo domu v svoj kotiček in moli za svojega rejenca, da mu bo zadnja ura lajša.“

Hudobni smeh se je zibal na valpetovem obrazu pri teh besedah.

Stara Špela se zgrudi onemogla na tla. Počasi se zopet spravi na noge ter tava proti durim rekoč: „Moram v grad, naj velja, kar hoče. Moj Ožbe ne sme umreti tako sramotne smerti.“

Pa oholi hlapec hudo zakolne, pahne starko na cesto, da se opoteče, potem pa zapré mala durica, ki so bila posebej narejena zraven glavnih vrat, skozi katera so navadno prihajali in odhajali grajski. —

Noč se je bila že storila, ko pride stara Špela domu. Današnji dogodek jo je tako prevzel, da je bila bolj podobna mertvemu truplu, nego živečej stvari. Takovih serčnih bolečin še ni nikedar občutila, takovega zasramovanja še nikedar prenašala. Serce jej je vtripalo, kot bi hotelo predreti iz svojega ležišča, — čuda, da jej ni počilo!

Skerbna Sabinka pride jej strahoma naproti; na obličji jej je že brala, da se v gradu ni dobro izšlo, toraj je tudi noče nadlegovati z vprašanji, ampak molče jo spremi v sobo.

„Oh molive, dekle, molive!“ veli starka jokaje ter se zgrudi na kolena. „Priporočive Ožbeta Bogu, da bi mu bil milostiv, pri ljudeh ni več rešitve zanj! — Oh jaz sirota, kaj sem doživela v sivi starosti!“ Povzdignila je sklenjeni roki kvišku in jela na glas moliti; pa preobile solzé zatopile so jej besedo, da ni mogla dalje govoriti; le globoki, britki vzdihljeji dvigali so se iz njenih persi. —

Temna noč je pokrivala že zdavnej okolico.

Sabinka se je bila odpravila k počitku v stransko sobico. Je li spala ali ne, kedo vé?

Stara Špela je čepela pri oknu še oblečena, kakor je prišla iz grada, ter stermela v černo noč. Čeravno utrujena, ni jej bilo mar počitka, kajti Ožbetova strašna osoda mučila jej je dušo. — Grajski valpet jej je naznanil, da bode storil njeni rejenec v nekaterih dneh sramotno smert na vislicah. Naj je že valpet govoril resnico, ali si je to novico sam izmislil, da bi starko bolj oplašil, — stara Špela mu je verjela. —

„Naj velja, kar hoče“, prične sama pri sebi, „še enkrat moram govoriti z njim, preden stopi pred sodni stol božji. Hočem ga še opomniti, da se spravi z Bogom, da se obtoži svojih grehov in resnično skesá. Oh pa saj mu morda še te zadnje tolažbe ne bodo preskerbeli, moral bo umreti brez spovednika! O, Ožbe, Ožbe, zakaj nisi ostal domá v borni koči, nikedar ne bi te bila doletela ta nesreča!“

Potem tava k Sabinkini sobi in natenko posluša. Zdelo se jej je, da dekle že spi.

Prav na lahko odpré vežne duri, da ne bi zaškrípale, zunaj še posluša in opazuje, kolikor so pripuščale oslabele oči, če ni kje blizo kacega človeka, potlej pa se prekriža in odpravi počasi po stezi — zopet proti gradu.

Zunaj je brila ostra sapa in prvi sneg jel je naletovati, pa starka ni čutila zime, v njenih persih je žgalo kot žerjavica. Necoje bo zadnjikrat govorila z Ožbetom, ako jej bo moč najti okno njegove ječe; necoje se bo zadnjikrat poslovila z njim, videla pa ga več ne bo na tem svetu; kako jej je to serce tergalo? — — —

Čudno! Akoravno je bila ta noč merzla in je burja brila skozi najmanjše špranje, da se je celó kuže rad stisnil v svoj hlev in se zaril v slamo, sedela sta vendar dva človeka na grajskem obzidji, ravno nad Ožbetovo ječo terdno zavita v plašče ter se pomenkovala. Večkrat sta otresala vedno gosteje padajoči sneg raz sebe, ki se je obilno nabral po klobukovih krajcih in plaš-

čevih gubah, včasih je tudi ta ali uni jel mendrati z nogami, ker je imel že morde obutev slabo ter ga je zeblo v palce, vendar pa niso vse te neprijetnosti pretergale njunega pogovora, da bi se bila odpravila spat.

„Luka, midva se že delj časa poznava,“ pravi prvi svojemu tovarišu, „zanašam se, da si moj prijatelj in da ne boš nikedar kje bleknil, kedo sem in česa prav za prav iščem v gradu.“

„Prismoda meniš, da sem tako aboten!“ odverne uni. „Kedaj sem še katero napečno zinil zoper tebe? Delam se kot bi te ne poznal ne. Konrad, družnik berača črnega Jurija, bil mi je vedno ljub, pa bi ga izdajal? Kaj ti v glavo ne pade! — Takrat, ko si prišel kot romar opravljen v grad, moral sem na usta tiščati, da se nisem na glas smejal, čerhnil pa vendar nisem li besedice ne proti nikomur, kedo si. Saj veš, da se z družimi posli ne morem kaj, prejšnega valpeta Ožbeta pa sem že posebno sovražil, ker je vedno pazil na me, da nisem mogel nič izmakniti in si pridobiti za kak kozarec vina, moj zaslužek pa ne iznaša toliko, da bi utolažil svoje potrebe. Takrat sem prebito žejo terpel. Sedaj pa, odkar si ti v gradu, pa že gré.“

„In pojde ti še bolje, ako hočeš biti pameten ter me ubogati.“

„Konrad, kar koli hočeš, bom te ubogal, le povej! Če hočeš, koj grem s teboj v gore, pa bom ropar, kot ti. Včasih sem že prevdarjal to reč, pa nisem vedel dobiti pripravne družčine, sam človek pa nič ne opravi. Grajske službe sem že sit; in ker grajščak brez vsega dela živí in se dobro pase, zakaj bi se jaz ubijal? mar bi ne živel tudi lahko tako brezskerbno, kot on? Menim da bi se zarad tega svet ne poderl, ko bi kedaj tudi grajski hlapec Luka postal gospod.“

„Da, v gore pojdeš z menoj, ti si vreden naše družbe. Sedaj pa ti moram še poprej nekaj naznaniti, kar ti še nisem omenil. Najprej jo treba skerbeti, da Ožbe nikedar več ne pride iz ječe, ali vsaj tako berž ne. Njegova stara je že danes lazila krog grada, da bi prosila zanj, pa sem jo spodil. Slednjič bi se grajščak le morda dal pregovoriti ter bi ga izpustil, potlej je pa vsa moja reč zastonj, kajti znal bi me spoznati. Ko bi mogla do njega ter ga spravila s poti!“

„Meniš, ko bi mu dala kake dve preglavice, da bi gagnil? To je pesja reč, ker ima oni puhli, starikavi hlapec vse ključe od ječ, ne bo jih dal iz rok.“

„S kako zvijačo, zna biti?“

„Ne vé!“

„Potem pa mi je črni Jurij naročil, da bi pozvedel, če ima grajščak kaj dosti gotovine; to je ravno glavni vzrok, zakaj sem prišel v grad služit. Nam gré sedaj na zimo precej slaba ker malo dobomo, živeti pa je le treba. Ti boš morda vedel, če je naš gospodar kaj zelo težak, ker si že delj časa v gradu. To sem te mislil že večkrat prašati.“

„O, denarja imá, denarja kot toče. Ko bi mi toliko imeli, preskerbljeni smo vse žive dni. Pravijo, da mu ga nosi škrat.“

„Naj mu ga nosi, kdor hoče, nam je vse eno, da ga le dobomo. Izvohati morava toraj, kje ga hrani, potem ni skrbeti, da ne bi ga dobili. Če se nam posreči, pobegnemo koj od tod v ptuje kraje in tam bomo potem brezskrbno živeli, kot ptiči v zraku. Samo pomagati mi moraš pri tej reči.“

„Bom, bom, kar se bo dalo“, obljubi hlapec vesel, videti, da se mu ponuja tako pripravna prilika ustanoviti si prijetno življenje. „Pa jaz pravim. da bi bilo bolje, ko bi midva denar sama ukradla in ga sama užila. Čemu nama je treba unih? Črni Jurij zdi se mi nekako sebičen, nemara bi nama še nič ne dal, ali pa prav malo. Samo kovačevega Vida bi vzela seboj, tega imam rad in od mladih nog sva še prijatla, ko sva še skupaj krave pasla in tičja gnjezda razdirala po gremovji.“

„Sama pa“

„Tiho!“ pravi hlapec in mahne z rokó proti valpetu, ki je hotel nadaljevati pogovor. „Kaj je to?“

„Kaj si slišal?“ prša ta skerbno ter vleče na uho. — „E pojdi, nič ni, veter buči po drevji.“ —

„Ožbe! — Ožbe!“ — začuje se zopet pod gradom zamolkli klic, kot bi se kdo bal na glas govoriti. —

„Baba je spodej“, pravi valpet ter se skloni čez zid, da bi pogledal v globočino, pa noč je bila pretemna, da bi bil kaj razločil. „Danes jo je menda pisanka pičila, da vedno nori krog grada in išče svojega rojenca. Kdo vé, če starka ne umeje kaj več, nego hruške peči; znaia bi narediti, da bi se ječa sama odperla in Ožbe bi ušel. Take stare babice so vseh muh polne. Če ima le kosček obleke ali šopek las od njega, pa ga ne bo nobena zapornica več deržala.“

„Ti, Konrad, — jaz bom kamen zadigal doli!“ pravi hlapec ter odruši težko ploščo od zidu.

„Le verzi, saj ne boš nič zadel, če je čarovnica.“

„Boš videl, da bom; imam ravno roko, kot pes nogó.“ Rekoč zavihti skalo z obema rokama ter jo zažene v globino. —

„Jezus, Marija!“ začuje se spodej bolesten krik, potem pa je zopet vse omolknilo, in le veter je bučal ter majal drevesa, da je veja ob vejo tolkla.

„Berž ko ne ima dovolj“, reče hlapec Luka ter se gerdo zakrohoče. Koj potem zapustita obadva samotni kraj ter se umakneta v svoje ležišče.

(Dalje prihodnjic.)

Lastnosti dobre domačice.

(Sestavil in spisal K—m—.)

(Konec.)

Prava družinska zgovornost naj obstoji v tem, da niso govori prazni in preobširni, temveč, da je beseda krepka, kratka, lepa in da se neimenitna reč pove z malimi, a živimi besedami, kar bode vsacega zanimalo, vsacemu se

dopadlo. Vedno jezičanje se nikomur ne dopada, posebno če dolgo ali pa celo vedno in nepretergoma traja. Sploh ne govori preveliko; ravnaj varčno z besedo, da ti je ne zmanjka prezgodaj ter ne govoriš, o čemur naj bi molčala. Nasprotno pa tudi ni lepo in spretno, da je človek v družbi nem in vedno le poslušša.

Čista in redna naj bode beseda; čista in redna gospodaričina hiša — a tudi čista in redna njena obleka! Draga ženka! ne oblači se čez svoj stan, pa tudi ne pod-nj, ne bolje, nego ti premoženje pripušča, pa tudi ne preslabo; ne nosi se sanjarsko, ne preveč pisano, ne brez potrebe krasno, ne predrago; obleka naj ti bode čista, snažna, redna in okusna! Ne nagibaj preveč na zastarele šege, pa tudi ne posnemaj vseh novotarij in prenapetih novih noš, da ne veljajo o tebi besede staro-narodne pesni:

Zdajne naše le dekleta,
Kakor žlahtne so gospé,
Vsaka 'z škatljice vzeta
V zlatu, svili, to se ve!

Oblačila vse imajo
Iz angleškega blagá,
Vsem domačim slovo dajo,
Kar je ptuj'ga, to velja!

Toraj pravi red in čistost povsodi! Težko pa bode ona gospodinja kedaj čista in redna postala, ki se v roditeljskej hiši, v hiši njenih staršev in to od malih nog ni naučila čistote in reda! — — —

Opomnili smo že enkrat, da je čas zlato; zato je treba, da vsaka gospodinja čas vestno porabi. Pametno vporabljenje nam odločenega časa je pogoj vsacega gospodinjstva in ravno gospodarica, ima kakor smo videli in čuli, na toliko paziti in toliko opraviti, če hoče zadostevati svojemu poklicu, da mora kaj varčna biti s časom.

To bi bile v kratkem nekatere lastnosti, ki so vsakej domačici neobhodno potrebne, če hoče biti veljavna in čestena. Vsaka ženka pa naj skuša, da si prisvoji in tudi vresničuje ove lastnosti; kajti za ženko ne more biti lepše, nego da se kot domačica briga in trudi, da domačin, mož, soprug, njeni otroci in družina ne terpe nikake neprilичnosti in napačnosti, da se trudi, najbolje vpotrebovati, kar on s težkim trudom in skerblijivim delom v hišo pripravi, da gleda in pazi, da bode v hiši vedno mir, sloga, ljubav, red in čistota in da ničesar ne manjka, kar je življenju ne samo ugodno, temuč tudi potrebno. Ali vse to se le doseči zamore, če domačica ljubi domače življenje in njeni dom, če je pri vsakem delu razumna, če je pri vsakej reči spretna, če je poštenega, stalnega in lepega značaja, če hodi na večer kasno spat in na jutro ranom vstaja, če je vsem čista in redna, če je stedljiva, varčna, pazna in navdušena za njeni neprelahki, a zelo krasni poklic!

Konečno izrekam serčno željo, da bi naše domačice in mile nam Slovenke, prebirale slabotne moje verstice ter si ohranile sem ter tje malo zernice, ki naj

obilnega sadu donese. Moč vam je v obilnej meri dana, porabite jo, spominjaje se lepih verstic:

Predrage sestrice, ko lunica mile,
Bliščeče, ko jutranji solnčica žar,
Vam bijejo v persih prežlahtne le žile,
Nebeške ljubezni napolnjeni dar;
Ošabne visosti,
Pregrešne slabosti
Gotovše vas varje, kot tabor in var!

Moči ste bogate, ne iščite druge,
Obernite pridno jo v plodno obrest,
Da spolnite vse sporočila zasluge
Spolnjenja, da hvali prečista vas vest.
Ta mater le ljubi,
Je nikdar ne zgubi,
Ki v mislih in djanji ostane ji zvest!

Blag dobrotnik.

Resničen pripetljaj.

(Spisal Mérovčkov Prostoslav.)

Bilo je pomladi 1821. leta. — Zlato solnce se je bližalo svojemu zatonu, zlatilo s svojim svitom sive glave snegokritim planinskim orjakom, ter skoro zadnje svoje žarke lilo na prijazni Cvetličnik, kot bi se najtežje poslavljaljo od prijazne, bele cerkvice, ki mu diči verh. Iz nje zvonika pa se je čulo vbrano priterkavanje zvonov, znamenje, da se bliža Gospodov dan. Nabožno strinjali so se harmonični glasovi z zelenim gozdom, koji je jel objemati tibi mrak; strinjali se z lahnim šumenjem vetriča, ki je odnašal milozvočno donenje daleč po ljubljanskej okolici; strinjali se milobno s prijetnim gostolenjem drobnih, krilatih bivateljv goščave, ki so v večerno hvalo popevali vsemogočnemu svoje pesmice, a potem trudni potaknili glavice pod peruti in pospali. Kmetič pa, ki se je vračal s polja, snel si je pokrivalo raz glavo, poslušal drobno gostolenje poljskega škerjančka, ki je zadnji sameato onda vertil se pod bokom nebeškim; misli pa so mu vsplavale tija k zvezdicam, do doma, kjer mu biva oča milostivi.

Tam po prašnej teržaškej cesti pripeljal se je bil od Viča sem voziček, s kojega skobaca srebrolasa, suha starka vpognjenega herbtišča in terhlega obraza. „Bog vam poverni stotero, dobri prijatelj, da ste me vzeli seboj. Kedaj bi bila pač reva prišla v to belo Ljubljano? Nekdaj, ko sem bila še mlada, in sem le-sem nosila s košaro jajca in perjad, takrat me ni vtrudila pot; zdaj pa, ko jih imam sedemdeset na herbtu, je to druga butara. Bog vam poverni!“ „E, to ni vredno besedi, mati. Le tije-le k „Bobničku“ jo zavijte, tam boste lahko prenočili. Zdravi!“ Rekši bične voznik po konjih, ter se odpelje dalje.

Starko, katere krilo je, dasi zakerpano, vendar čedno, mora biti iz okolice

Polhovega gradca ali Verhnike, kar se na prvi mah zamore soditi po noši. Lepi večer, narave kras, je ne briga tolikanj, kajti po terhlem lieu izlita jej je bridka žal, kar pričajo tudi pogosti globoki izdihi, ki se jej kradejo iz pers. Dolgo stoji pred veliko lepo kerčmo, ter se ne upa vstopiti; mošnjiček jej ni posebno rejen. Konečno se vendar ohrabri, ter bojazljivo gre v hišo.

„Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ pozdravi vstopivši. „Na vekomaj!“ odgovori jej še mlada, dobro rejena kerčmarica. — „Mati, bi li zamogla pri vas dobiti ležišča? Daleč sem že prišla danes, zelo sem trudna. V mesto moram, a zdaj je mračno; težko bi mi bilo po mestu iskati prenočišča, ker sem tamkaj do cela neznana.“

„E, se bo že kaj dobilo“, zaverne prijazna kerčmarica, „le tija-le sedite k peči.“ Rekši namigne natakariči, ki je takoj umela jo, ter natočila kozarec vina, pa odrezala lep kos belega kruha, ter oboje postavila pred trudno starko. Sigurno je previdela žena, da od trudnega gosta ne bode skupila premnogo, a gostoljubnost, serčna dobrotljivost in usmiljenje so lepe vlasti Slovincu, podedovane po blazih pradedih, — tega mu nikdo uporekati ne more. Hotela je verla žena le uiniti dobro delo. Starka, vidè, da se jej predstavlja vino in beli kruh, brani se ju, rekoč da ni zahtevala ničesa, da ne premore toliko, da bi si kupovala bolji kruh in vino. Zaverne pa jo blagodušna kerčmarica: „Le vzemite le, pa pijte vino, da se malo okrepite, pa prigriznite si kruha; pozneje dala vam bodem tudi nekoliko večerje; vidi se, da ste potrebni krepila; kar se tiče plače za necoj, o tem vas nisem vprašala.“ Globoko ginjena vzame starka vino; solze so se jej vderle, kapale po terhlem lieu in padale v kupo. Komaj je zamogla izreči svojo hvalo, ter jokaje pristavila: „Bog vam poverni stotero, kar storite meni, ubogi siroti!“

Dalječ je slovela kerčma; premnogo je tje zahajalo potnih voznikov. Bili so pa tedaj pri nas na Slovenskem še vse drugi časi. Železnega konja, ki se nazivlje „parnim strojem“, tedaj še niso poznali. Še sanjalo se nikomur ni o njem. Blago prevažali so tedaj le na kolih po cesti. Takrat služili so ljudje denarja, da so ga imeli, ko peska in toče. Pa kacega denarja?! Ne tacih papirnatih cunj, kakoršne imamo dandenes, temveč samih svetlih dvajsetic in križavih tolarjev. „To je denar!“ viknil je marsikateri bahač, pa ponosno poterkal — ne po persih, ktere je dičil brezrokavnik, na katerem so se mu mesto gumbov svetile same šmarne petice, — temveč po usnjatem pasu, v katerem se je tedaj običajno nosil denar. Pa koliko je bilo pijače! Bogme, vina vsak dan, da se miza niti vsušila ni. Da, to so bili časi za voznike, kerčmarje, za narod sploh. Zdaj je vse drugače.

Kerčma, o katerej govorimo, stala je, kakor omenjeno, preko teržaške ceste, slovela zaradi cenega, vendar izverstnega vina, ter bila vedno polna. Tudi zdaj je dospelo več voznikov, ki so nocoj vstavili tu, večerjali, pa pili pošteni dolenjec, več kot dva poliča, ter si ž njim splakovali prah iz suhega gerla. Ko kerčmarica opravi goste, ter jim postreže z okusno večerjo, prinese tudi starki pri peči skledico juhe z vkuhanimi rezanicami, in prekajeno klobaso, klobaso, kakoršne znamo delati le pri nas na Kranjskem, in ki radi okusnosti

svoje daleč slovó po svetu. Kmalu tudi pridejo posli k večerji; bilo jih je trinajst. Na lepo posestvo moralo se je sklepati tedaj. Sedli so k mizi, na katerej ste stali ogromni zeleni skledi močnika in kaše, ter po molitvi jeli srebati ju z lesenimi žlicami. Po večerji prinese širokopleči hlapec nekaj otepov, nastelje v kotu slamo, ter jo prekrije z debelimi rjuhami iz domačega platna, — postelj za voznike, — pa vsacemu za odejo pregerne koc. Starki pa prinese na zapeček plevnico, kamor trudna ženica takoj, kar oblečena leže.

Rano zjutraj vskotehajo se vozniki, zajuterkovajo malo brinjevca ter se odpravijo dalje. Starka, ki se je bila vsled njihovega ropota prebudila, ne more več zaspati. Vstane torej, pa pospravi svoje ležišče. Vide se čisto samo v pilnici, poklekne, ter gorke solzice pretakaje opravi svojo jutranjo molitev. Sirota je prav čisto neznana, samecata prispela v mesto, da si izprosi pomoči v hudej svojej stiski. Visoke starosti, je sedemdesetkrat videla pomlad vračati se, a reva je edina pomoč svojemu, še starejemu možu slepcu, katerega poverhu tare še putika, da se že črez pol leta ne gane iz postelje. Imela sta edinega sina, z rokodelstvom kovača, ki ju je hranil in živel s svojima rokama. Pa preteklo zimo pal je revež tako nesrečno na naklo, da se je pri tej priči ubil. Roditelja imela sta le uborno leseno kočó in majhen vertec, katerega pa, se ve da, sama obdelovati nista mogla. Zdaj sta brez vsake pomoči. —

Za onega časa bil je ravno shod vladarjev v Ljubljani. Narod je pravil in čul o dokaj blagih dejanjih in činih, katere so doprinašali ali vladarji sami, ali njih spremstvo, kako so podpirali sirote in pomagali marsikomu.

Menim, da čestitemu čitatelju „Besednikovemu“ ne bode zagonetka, da je tudi staro kmetico gnala ravno ona govorica v Ljubljano. Hotela je tu najti pomoči svojej britkej hibi. Župnik in župan dala sta jej izverstni spričevali na pot, in operaje se na-nji, menila je stara ženica dobiti kacega blazega človekoljuba, ki jej bode z usmiljeno roko pomagal, ter otel jo z možem vred pogube. Pač je to težak korak, a ne zna si pomoči drugače. — Zdaj ko je že na konci svojega potovanja, vpade jej serce, vide se samo, do cela neznano v velicem hrupnem mestu. Zato je s solzami nazdravljala krasnemu mlademu jutru, ki naj bi jej odločilo osodo.

Slučajno bil je teržen dan. Kerčmarica je bila vstala dokaj preje, ker so o teržnih dneh rano jeli prihajati gostje. Ravno vstopi v sobo, ko se starka z objokanimi očmi vskoteha od molitve.

„Kaj pa vam je mati? Čemu jočete? Kar naravnost povejte, nič se ne bojte.“ pravi blagodušna kerčmarica sočutno.

„Oj, vi ste predobri, preprijazni“, odgovori kerčmarica. „Bog vam bode gotovo povernil, kar ste že storili meni. Če mi še svetovati zamorete, potem vam dvojne dobrote ne zabim vse žive dni.“

Na to jej prične razkladati svoje nadloge: Kako unesrečil se jej je sin in čemu je prišla v mesto. S serčnim sočutjem poslušala jo je verla žena, ter pogosto vturnila si solzo z oči.

„Žalibog, vam tu ne morem svetovati, uboga žena!“ pravi kerčmarica, „jaz sama malo zahajam v mesto; okolščine mi ne dopuščajo tega. Poverhu

sem še kmečkega stanu, tedaj mi je mestna gospoda jako malo znana. Ne vem vam ne jednega sveta; prav milujem vas. Pa zaradi tega nikar ne obupajte še, se bojo že kakov gospod našel“, pristavi tolažljivo; „seveda k nam taki gospodje ne zahajajo nikoli, a mimo se pogosto vozijo ali pa hodijo peš.“ In po kratkem molku pristavi, kot bi se jej narodila dobra misel: „Čujte, čajte, nekaj sem se domislila, — nemara bi bilo le vendar kaj. Dostojanstven, dobro rejen gospod se šeta tu mimo skoru vsak drugi dan. Vidim ga zmiraj samega peš hoditi mimo nas, in to med šesto in osmo zvečer. Velik gospod mora biti to. Nedavno tega, ko se je z necim družim gospodom peljal v prelepej kočiji se šestimi konji tu mimo. Kaj dober človek mora biti to, na obrazu se mu bere. Kaj, ko bi se obrnili do njega, nemara vam pomore sam, ali vam vsaj svetuje, kam se obrniti. Le poskusite le, tu na samem vam tako nikdo ne more ničesa,“

„Lepa hvala vam,“ zaverne kmetica, ter upa žarek prisije jej na lice, „sam Bog vam je vdihnil ta svet. Poskusila bom svojo srečo in slušala vas.“

(Konec prihodnjic.)

Zgodovinske in potopisne čertice.

(Spisuje L. Ferčnik.)

(Dalje.)

Švarcah. Kot zgodovinska imenitnost se tukaj kaže kamnena miza z napisom: „Tu je miza, kjer so luteranski kmetje lizali sol.“ Bralec boš pa radoveden, kaj bi to pomenilo?

Leta 1731 so se spuntali luteranski kmetje sosednih dolin zoper svojega vladarja, nadškofa Solnograškega. Zanašali so se na pomoč protestanskih knezov na Nemškem in ne mara tudi od njih podšuntani so rogovilili po gorah in dolinah, lovili priveržence, zabavljali in žugali katoličanom, ki niso hoteli z lepim ž njimi potegniti. Gnjezdo in zbirališče vstajnikov je bilo v Radstadtu pri oštirju „Kaswurm“, v Švarcahi pa so ti, ki so stopili v puntarsko zvezo iz soda zajeli sol; veljalo jim je to za prisego in znabiti tod prislovica: „Pojdi se solit!“ — Vstajnike pomirit pošilja nadškof komisarje z naročilom, naj zvedó in poslušajo pritožbe in odpravijo, kar bi bilo napčenega. A puntarjem ni bilo za mir. Podpihovani od nasprotne strani, podvneti tudi s pijačo, komisarjev niso hoteli poslušati, niti svojemu vladarju pokorni biti. Nadškof Leopold, videč, da po drugem potu nič ne opravi, zaukaže, 31. oktobra 1731, da morajo vsi protestantje svoja posestva prodati in iz dežele iti. Vsled tega povelja jih je šlo 30.000 iz dežele, deloma na Prusko, deloma v druge kraje nemških zaveznih deželic. Zavoljo tega nekatoliški pisatelji hudo oporekajo nadškofu Leopoldu, drugi ga pa zagovarjajo, da je imel oblast in pravico, ker po drugem načinu ni mogel pomiriti svoje vojvedovine.

Do postaje Lend priderdramo ob $\frac{1}{2}$ 1 o poldne; vozil sem se celih 13 ur izvemši pomude na postajah. Vesel, kakor rešen jetnik, zapustim vagon in kolodvor; kaj pa zdaj?

Pred kolodvorom stoji kočijaš in mi ponuja svoj voz, a do Gaština tirja 7 fl.; vedel sem pa, da se s pošto peljem za 3 fl. Ko vidi, da se precej nočem vdati, se sam ponudi poiskati mi tovarša za vožnjo in vozil sem se dobro za 4 fl.

Precej za pošto v Lendu se začne hud klanec, po katerem se mora uboga živina močno vpenjati. Do verh klanca se potrebuje eno uro. Cesta je napeljena po divji soteski in je večidel v živo skalo vsekana. Nad glavo stermin navpično skalovje, pod cesto zija temna globelj, po kateri bobni Gaštinska rečica, da se po visokem slapu pridruži Salici. Vidi se, da nekdaj po tej soteski ni bilo pota in ga tudi ni moglo biti; še le l. 1534, za časa nadškofa Matevža Lang so tu skoz proderli in napravili pot; sedanja lepa cesta pa se je dodelala l. 1832. Voznik mi je pravil, in rad sem mu verjel, da je po zimi in spomladi po tej soteski silno nevarno se voziti, ker se po južnem vremenu večje ali manjše skale in kosi leda odkrušijo in na cesto telebajo.

Kol so pa popred hodili Gaštinčanje, ko tega pota še ni bilo? vprašam voznika. On mi pravi, da je prejšni pot peljal višej čez verh memo kapelice, kateri so dali ime: „trije romarji.“ (Wallner-Waller.) Trije Gaštinčanje so svoje dni romali v sv. deželo. Ko so se vračali domu, so le to želeli, da bi še enkrat pogledali v ljubo domačo dolino in radi bi potem umerli. Res so dospeli do verh klanca, koder so videli Gaštinsko dolino in ondi so umerli. Njim v spomin se je zidala kapelica, prej omenjena.

Hvala Bogu, da se jame svetleti in da pridem iz tega groznega skalovja, med katerim se vozim že poldrugo uro. Koliko sto in tisuč let je potrebovala rečica, da si je prerila korito ali strugo skoz te pečine! Cesta se zavije pod sivo navpično skalo, voznik mi pravi, kazaje na skalo, tu gori je stal nekdaj grad: „Klammstein“. Gaštinska dolina se je nam odperla. — Kakšna pa je?

Kakor orjaško korito 4 ure dolgo, pol ure široko, s primernimi platmi ali obrobki; obrobki so pa planinski verhovi, visoki 6 do 10.000 čevljev nad morjem.

Zdaj vem, zakaj se Gaštinčanom dopada njih domača dolina; po tako divji soteski nisem se nadjal tako prijetnega kraja. Že v soteski so nas srečevali nekteri ljudje praznično oblečeni; ženske so imele črne slamnike s širokimi okrajci, krog vratu sreberne verižice zapete s širjo zaponi, černo žametne opersnike, bolj svilnate ali volnate robce, široki predpasnik in kitlo bolj žive, bodi si zelene, višnjeve ali druge barve.

Žita le malo pridelajo, ker je lega previsoka; že soteska meri 2400' nad morjem, zato je bilo le malo njiv, toliko več pa zagrajenih travnikov z lepo travo, in neštivilno šup za hranjenje merve. Zemlja je črna in mastna, zlasti ob rečici Gaštinski in je bila popred močvirna, odkar so pa rečici napravili ravnočertno strugo z enakomernim padom in to po vsej dolini, se je močvirje spremenilo v mastne travnike in rečica prav mirno in urno šumlja po dolini. Struga je ob straneh s kamnjem in zabitimi koli zavarovana, da voda ne more obrežja spodjedati. Dela so se deversila v l. 1790—1794,

Najpred pridemo do vasi Gaštin in po poldrugi uri še le v terg „Gaštin“, od ondotnih prebivalcev sploh „na dvoru“ ali Hof-Gastin imenovan.

Nekdaj, ko so ondotne jame bile blagodarjene z zlato rudo, bila je v tergu velika bogatija in Weitmoserjeva rodovina je bila na glasu zavoljo premožnosti. Verske homatije so rudarskim jamam in dolini zasekale hude rane. Sedanje dni se teržani pečajo z živinorejo; tudi tujci, ki hodijo v ondotne zdravilne kopelje zdravja iskat, jim dajo po leti dosti zaslužiti. Toplice so pa po cevih napeljane pol drugo uro daleč od vrelec pri Gaštinskih toplicah.

Konjiča sta bila lačna, voznik žejen, meni je pa tudi bilo všeč, da se tukaj eno uro pomudimo. Farna cerkev, katero grem obiskat, je triladjina, ima okrogle stebriče in okna z novimi slikarijami, oltar pa iz l. 1740 se cerkveni stavbi nič ne prilega. V lopi pred velikimi vratmi najdem grobni spominek iz l. 1556, postavljen Volku Frank, rojenemu Korošcu iz Greifenburg-a, ki je bil ondi za dušnega pastirja.

Solnce se je že skrilo za gore, ko se po dolgem, stermem klancu pripelem v Gaštinske toplice. Po vsem potu od terga do toplic te opominjajo ravne stavbe in priprave, da mora biti v tem kotiču v poletnih mescih kaj živo. Gostilnice z vabečimi napisi ali čednimi paviljoni na homeih, avstrijska kavarna v zanemarjeni hiši, angleška kavarna na klancu ob cesti, čedneja in z lepim razgledom, hodi in poti po gozdu in hribih napeljani, vse to ne dela kmet za se, nego le špekulantje za gospodo in za njen denar. Takraj in unkraj slapa stojé po stermem obrežji visoka poslopja, čez slap pa je napeljan most s pokritim hodom in okni, kjer se gospoda prehaja in varna prepriha svoje časnike prebira.

Tik slapa je pošta in najstarejša gostilnica; tu se za par dni naselim.

(Dalje prihodnjič.)

Moja mladost.

I.

„Preljubo veselje, oj kje si doma, povej kje stanuješ, moj ljubček serca?“ Tako uprašuje slovenski pesnik, in sam si daja odgovor rekoč: „Oh blažena leta nedolžnih otrok, vi imate veselje brez težkih nadlog.“ Sreče se radi spominjamo, zato ponovite se v mojem spominu prekrasni dnevi moje prve mladosti.

Pozdravljeni mi bodite vsi dni, ko sem se šolal. Veselili ste me in z radostjo polnili moje serce, zato vas nazaj poželim. Res, da nekteremu učencu in dijaku rožice ne cvetó. Le redki so, katerim starši vsega podajo, česar je treba. Vendar bolje za dijaka, da je malo na pičlem, ker preveč denarjev v žepu mladino le spridi. Jaz se z uboštvom pritožiti ne morem, ravno sem shajal. Pri vsej skerbi in malih sitnostih so bili dnevi mojega šolanja vendar najbolj srečni in najbolj blagi. Pri prijateljih meni enakih in pri izvrstnih

odgojiteljih sem našel radostne ure in lepo veselje. Mala igrice, kak izsprehod, telovadba in na sto majhnih reči me je kratkočasilo, kar človek pozneje le malo obraja. Tudi male šale in neškodne nagajivosti mladine ne sramoté; škoduje pa hrup in polom, razuzdanje in sirovost.

S prijaznim obličjem se mi kaže den, ko sem našel zvestega prijatelja, in z njim zavezo storil za celo življenje. V oblake sva zidala srečo in veselje prihodnjih dni, pri solncu in pri luni sva si obljubovala prijaznost do pozne starosti. Zvest prijatelj je zlata vreden, in srečen, kdor ga ima. Draga mladina, išči prijateljev v mladosti, a ostani jim zvesta, ko se postaraš. Če dvoje prijateljev življenja trud zažene na razna pota, pa se najdeta pozneje spet: o kako se njima serce ogreje, kako se njima jezik odveže! V mislih se vrneta v nekdanje dni ter si pravita reči, ki jih nikdo drug več ne pomni. — Človek, ki nima blazega serca, pa ne bodi tebi nikdar prijatelj, ker z njim si obesiš kamen na vrat, ki te gotovo kdaj potopi.

Gledam tudi one srečne dni, ko sem z umetnostjo krajšal si čas, saj mladost naglo navduši se za to, kar je krasno in blago. Z mladega že sem vabil se risati in slikati, ter še zdaj hranevam svoje začetne poskuse. Ko sem pa dobil priložnost, da ogledam zbirke in razstave malarij: o kakošno veselje za me! — Nekako posebno me je vselej veselilo soglasno petje in rad sem pomagal, kedar so se popevale lepe pesmi domače in ptuje: a zavzel sem se, ko sem prvič poslušal lepo izpeljano opero. — Enako me je zanimalo gledišče ko so igrale se krasne žalo- in šaloigre. Saj smo dijaci sami se poskušali tudi na odru, ko smo obhajali Ciril in Metodov god. Prijazne ure, srečni čas! — Rad sem vabil se našega milega jezika; kaj lepega brati ali zapisati mi je bilo zmiraj veselje, in vesel sem tudi zdaj, ko te verstice pišem.

Lep obraz mi kažejo tudi nekdanji moji popotni dni. Rad sem podajal se od doma, da si ogledam svet. Vzel sem palico v roko in torbo čez ramo, pa sem stopil na cesto, da peš prekoračim nekaj sveta. Na svojem mestu je čakal postiljon, ki je veselo zatrobil v rog, ko smo se dalje odpeljali kakor zdaj zavrešči lokomotija, kedar vlak kolodvor zapustiti želi. Gledal sem visocih gorâ večni sneg pod seboj, stal sem pa tudi na morskem robu in gledal, kako se solnce polagoma skriva v vodo. Počival sem v planinski bajtici, občudoval pa tudi krasne palače po mestih. Koliko veselja, koliko poduka, koliko blažilnih misel mi je podalo to potovanje! Zato blagor vam, popotni dni moje mladosti!

Ti pa, dragi moj! spomni se tudi mladih svojih veselie in ne zameri mladini, da je svoje mladosti vesela. Dokler je veselje zmerno in pošteno blaži človeka, nezmernost pa je povsod škodljiva, in nepoštenost se povsod, spotika. Mladina, srečo tebi želim in lepo veselje.

(Konec prihodnjic.)

Slovensko slovstvo.

Knjige družbe sv. Mohora bodo še ta mesec v natisu dovršene, potem prične se takoj razpošiljatev, in sicer letos po tej versti: najprej jih dobijo razne škofije, potem teržaška, ljubljanska, lavantinska in kerška škofija, na zadnje goriška nadškofija. — Iz družbinega koledarja povzamemo to-le: Vsi družniki štejejo letos po raznih škofijah: 1. Goriška 2995; 2. Kerška 2687; 3. Lavantinska 9463; 4. Ljubljanska 9799; 5. Teržaško-Koperska 1283; 6. Sekovska 163; 7. Somboteljska 98; 8. Senjska 98; 9. Zagrebačka 150; 10. Porečka 39; 11. Videmska 21; Razne druge 19 udov. Vseh skupaj je 26.815 udov, med temi je 489 dosmertnih. Število družbenikov je letos za 479 više kakor lani.

Slomšekove pesmi. Ravnokar se je v tiskarni družbe sv. Mohora v Celovcu dokončalo tiskanje Slomškovih pesmij. Knjiga obsega 17 pol srednje osmerke. Papir in tisk, vse je jako lepo in okusno. Dodana sta pesmim spredaj dva predgovora Slomškova, potem kratke „životopisne čertice“, in „beseda urednikova“; na konci pa bibliografija Slomškovih del in spisov. Pridjana je tudi podoba nepozabljivega nam vladike, kakoršna se je nahajala v Drobntinah l. 1863. Cena je nizka: Broširan iztis velja 90 kr., terdo vezan (kakor so bile navadno Drobntince) pa 1 gld. Kdor vzame 12 iztisov, dobi 13tega na verh. Naročila sprejema tiskarna družbe sv. Mohora v Celovcu, sl. opravništvo „Slov. Gospodarja“ v Mariboru in založnik g. M. Lendovšek, katehet v Ptui sam. Čisti znesek je namenjen za izdavanje ostalih Slomškovih spisov.

Kurzgefasste praktische Grammatik der slovenischen Sprache für Deutsche. Mit besonderer Berücksichtigung der Militärterminologie. Zum speciellen Gebrauche in den Militärschulen und für jene Militärs, welche in ihrem Berufe die slovenische Sprache erlernen wollen. Verfasst und verlegt von Andreas Komelj, k. k. Hauptmann im Linien-Inf.-Regimente Baron Maroičić Nr. 7. Knjižica se dobiva v vseh knjigarnah in tudi pri izdatelju samem, ki sedaj slušbuje v Inomostu (Innsbrucku) na Tirolskem. Cena 1 gold.

„Učiteljski koledar za leto 1877“ bode obsegal: 1. navadni „kolendarium“; 2. lestvice o kolekih za pobotnice in druga pisma; 3. imenik slovenskih šol in učiteljev; 4. nekatera naznanila o šolskih rečeh; 5. čisti papir kot zabilježnica. Vezan bode terdno in okusno ter imel ob enem svinčnik. Stal bode 50 kr.; po pošti poslan 52 kr. Naročila sprejema „odbor učit. društva za slov. Štajer v Ljutomeru.“

Duhovske spremembe v Kerški škofiji.

Č. g. provizor Kapun Val. je postal fajmošter v Brezah. Prestavljeni so čč. gg. kaplani: Šavbah Fr. iz Špital-a na Višarje; Guggenberger Fr. iz Sovodja v Špital; Jamnig Jan. iz Radljah v Sovodje; Warmuth Klem. iz Himmelberga v Zgornjo Belo. Pastirsko službo nastopila sta: č. g. Baumgartner Kon. kot kaplan v Himmelberg-u in č. g. Fritzer Jož. kot kaplan v Radljah. Umerla sta: dne 25. majn. č. g. Šteiner Mat., fajmošter pri Mariji Devici v Svečah in dne 16. jun. č. g. Kuher Urban, fajmošter in zlatomašnik in knez.-škof. svetovalec v Škoficah. R. I. P.

Listnica.

Vredništva: G. J. St. v K. Spis in denar prejeli. Tudi družba nam je izročila članek „Šuma . . .“ Pride oboje kmalo na versto Hvala!

Izdajatelj in odgovorni vrednik: J. Golé. — Tiskarnica družbe sv. Mohora v Celovcu.